

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ БІОЛОГІЧНИЙ
КАФЕДРА БІОЛОГІЇ ЛІСУ, МИСЛИВСТВОЗНАВСТВА ТА ІХТІОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан біологічного факультету

_____ Л.О. Омелянчик
(підпис) (ініціали та прізвище)

« _____ » _____ 2017 р.

Імобілізація та транспортування тварин

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки _____ магістрів
(назва освітнього ступеня)

спеціальності _____ 205 Лісове господарство
(шифр, назва спеціальності)

освітньо-професійна програма _____ Мисливське господарство
(назва)

Укладач Лебедева Н.І., канд. біол. наук, доц., доц.

Обговорено та ухвалено на засіданні
кафедри біології лісу, мисливствознавства
та іхтіології

Протокол № _____ від « _____ » _____ 2017 р.

Завідувач кафедри біології лісу,
мисливствознавства та іхтіології

_____ В.І. Домніч

Ухвалено науково-методичною радою
біологічного факультету

Протокол № _____ від « _____ » _____ 2017 р.

Голова науково-методичної ради
біологічного факультету

_____ В.В. Перетяцько

2017 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти,	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство	нормативна	
Розділів – 2	Спеціальність 205 Лісове господарство	Цикл професійної підготовки	
Загальна кількість годин – 90 год.	Освітньо-професійна програма Мисливське господарство	Рік підготовки:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 6	Рівень вищої освіти: магістерський	Лекції	
		20 год.	-
		Лабораторні	
		10 год.	-
		Самостійна робота	
		60 год.	-
		Вид підсумкового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Імобілізація та транспортування тварин» є надання студентам основних відомостей щодо сучасних технологій імобілізації, транспортування та тимчасової перетримки диких тварин.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Імобілізація та транспортування тварин» є надання студентам комплексу теоретичних знань про методи відловлювання та способи фізичної фіксації диких тварин, сучасні технології тимчасової перетримки та транспортування різними видами транспорту диких тварин, фармакологічні групи препаратів, що використовуються для імобілізації диких тварин, а також формування практичних вмінь та навичок щодо застосування технічних засобів та фармакологічних препаратів для імобілізації диких тварин в умовах мисливських господарств.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати: методи організації відловлювання диких тварин; сучасні технології утримання диких тварин; фармакологічні препарати для імобілізації диких тварин в умовах мисливських господарств;

вміти: використовувати безпечні способи відловлювання та фізичної (механічної) фіксації диких тварин різних видів; застосовувати сучасні технології утримання диких тварин після відловлювання та імобілізації; визначати способи транспортування тварин різними видами транспорту; здійснювати, в межах повноважень, ветеринарно-санітарний контроль під час імобілізації,

відловлювання, утримання диких тварин, їх тимчасової перетримки в умовах неволі та транспортування; обирати відповідні алгоритми застосування фармакологічних препаратів для іммобілізації диких тварин; враховуючи механізми фармакологічної дії застосовувати відповідні заходи попередження негативного впливу препаратів на організми диких тварин.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання (компетентностей), які характеризуються:

- здатністю демонструвати поглиблені знання з природничих наук;
- здатністю до сприйняття етичних норм поведінки відносно інших людей і відносно природи (дотримання принципів біоетики);
- базовими знаннями правових основ і законодавства України у галузі природокористування та охорони природи;
- базовими знаннями щодо інтродукції та розселення тварин;
- здатністю використовувати професійно-профільні знання для організації та проведення відловлювання, іммобілізації та транспортування тварин.

Міждисциплінарні зв'язки: у системі підготовки висококваліфікованих фахівців спеціальності «Мисливське господарство» навчальна дисципліна «Іммобілізація та транспортування тварин» є складовою нормативної частини навчального плану циклу професійної підготовки. Для повноцінного засвоєння навчального матеріалу даної дисципліни необхідно мати знання щодо особливостей біології та фізіології тварин й техніки здобування, тому базовими для її вивчення є: «Лісова зоологія», «Загальна екологія», «Біологія мисливських тварин», «Організація та управління мисливськими господарствами», «Етологія», «Техніка здобування мисливських тварин» тощо. Таким чином програма курсу тісно пов'язана з дисциплінами загальної та професійної підготовки.

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Сучасні технології іммобілізації, транспортування та тимчасової перетримки диких тварин

Тема 1. Основні методи організації відловлювання диких тварин

Штучне розселення як спрямований вплив на флору та фауну. Мета та групи штучного розселення: інтродукція; реінтродукція; підпуски тварин у популяції тих же видів; вселення тварин для розведення під опікою людини. Стратегія збереження видів її базові елементи. Програма розселення диких тварин в Україні. Обґрунтування необхідності розселення диких тварин. Науковий контроль та супроводження відловлювання диких тварин. Організаційно-пропагандистське забезпечення заходів щодо інтродукції. Загальні принципи відловлювання диких тварин. Правові засади відловлювання диких тварин. організаційні засади відловлювання диких тварин.

Тема 2. Безпечні способи відловлювання та фізичної (механічної) фіксації диких тварин різних видів

Загальні принципи відловлювання. Методи відловлювання. Технічне забезпечення відловлювання диких тварин. Засоби для відловлювання диких тварин: знаряддя активного лову; знаряддя пасивного лову; стаціонарні (непересувні) та переносні (пересувні). Види фіксації тварин під час іммобілізації. Способи фіксації та їх залежність від виду тварини та характеру маніпуляцій, що проводяться. Правила фіксації. Особливості годування під час іммобілізації диких тварин.

Тема 3. Сучасні технології утримання диких тварин, їх тимчасової перетримки в умовах неволі та транспортування різними видами транспорту

Правові засади транспортування диких тварин. Документи для перевезення диких тварин. Конструкція засобів перевезення диких тварин. Первинна перетримка перед транспортуванням диких тварин. Види транспортування диких тварин. Засоби для транспортування диких тварин. Особливості транспортування тварин різними видами транспорту. Перетримка та її терміни для різних видів диких тварин. Ветеринарний нагляд під час перетримки, транспортування та випуску диких тварин. Організаційні засади та методики випуску дичини у мисливські угіддя. Особливості годування під час перетримки, транспортування та випуску диких тварин. Контроль за станом тварин, які були випущені.

Розділ 2. Загальні уявлення щодо застосування фармакологічних препаратів для іммобілізації диких тварин в умовах мисливських господарств

Тема 4. Використання фармакологічних препаратів для іммобілізації диких тварин

Фармакологічні групи препаратів, що використовуються для іммобілізації диких тварин. Специфічність вимог, які висуваються до речовин для пасивної іммобілізації. Групи іммобілізаторів, які застосовуються для знерухомлення диких тварин: міорелаксанти; препарати, що діють на центральну нервову систему (ЦНС). Фармакодинаміка та фармакокінетика препаратів, що використовуються для іммобілізації тварин. Механізм нервово-м'язової передачі. Види дії лікарських препаратів на організм диких тварини. Класифікація міорелоксантів: деполаризуючі; недеполаризуючі, конкурентні, атидеполаризуючі; змішаного типу (діоксоній). Класифікація міорелоксантів залежно від тривалості нервово-м'язового блоку (НМБ): препарати ультракороткої дії; препарати короткої дії; препарати дії середньої тривалості; препарати тривалої дії. Методи введення препаратів в організм та виведення з організму тварин. Особливості комплексного застосування міорелаксантів із препаратами, що впливають на ЦНС (наркотичними анальгетиками, барбітуратами, нейролептиками та транквілізаторами). Стадії, що виділяють при застосуванні наркотиків із метою одержання загальної анестезії.

Особливості повторного застосування препаратів. Поняття синергізму та антагонізму препаратів. Антидотна терапія. Дозування препаратів для знерухомилення тварин. Особливості стану тварин під час дії та виведення препаратів з організму. Правила поведінки людей під час знерухомилення тварин.

Тема 5. Технічні засоби іммобілізації

Засоби та зброя для іммобілізації диких тварин. Засоби доставки та введення фармпрепаратів. Відлов та введення фармпрепаратів. Особливості іммобілізації тварин у різних умовах. Засоби дистанційного введення фармпрепаратів. Будова технічних засобів доставки та введення фармпрепаратів для знерухомилення диких тварин. Топографія тіла об'єктів мисливської фауни. Особливості організації та технології проведення знерухомилення диких тварин у польових умовах. Особливості організації та технології проведення знерухомилення диких тварин, які знаходяться у населених пунктах.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин денна форма			
	усього	у тому числі		
		л.	лаб. роб.	сам. роб.
Розділ 1. Сучасні технології іммобілізації, транспортування та тимчасової перетримки диких тварин				
Тема 1. Основні методи організації відловлювання диких тварин	15	3	2	10
Тема 2. Безпечні способи відловлювання та фізичної (механічної) фіксації диких тварин різних видів	15	3	2	10
Тема 3. Сучасні технології утримання диких тварин, їх тимчасової перетримки в умовах неволі та транспортування різними видами транспорту	16	4	2	10
Разом за розділом 1	46	10	6	30
Розділ 2. Загальні уявлення щодо застосування фармакологічних препаратів для іммобілізації диких тварин в умовах мисливських господарств				
Тема 4. Використання фармакологічних препаратів для іммобілізації диких тварин	22	5	2	15
Тема 5. Технічні засоби іммобілізації	22	5	2	15
Разом за розділом 2	44	10	4	30
Усього годин	90	20	10	60

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Розділ 1. Сучасні технології іммобілізації, транспортування та тимчасової перетримки диких тварин		
1	Основні методи організації відловлювання диких тварин	3
2	Безпечні способи відловлювання та фізичної (механічної) фіксації диких тварин різних видів	3
3	Сучасні технології утримання диких тварин, їх тимчасової перетримки в умовах неволі та транспортування різними видами транспорту	4
Розділ 2. Загальні уявлення щодо застосування фармакологічних препаратів для іммобілізації диких тварин в умовах мисливських господарств		
4	Використання фармакологічних препаратів для іммобілізації диких тварин	5
5	Технічні засоби іммобілізації	5
Разом		20

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Розділ 1. Сучасні технології іммобілізації, транспортування та тимчасової перетримки диких тварин		
1	Основні методи організації відловлювання диких тварин	2
2	Безпечні способи відловлювання та фізичної (механічної) фіксації диких тварин різних видів	2
3	Сучасні технології утримання диких тварин, їх тимчасової перетримки в умовах неволі та транспортування різними видами транспорту	2
Розділ 2. Загальні уявлення щодо застосування фармакологічних препаратів для іммобілізації диких тварин в умовах мисливських господарств		
4	Використання фармакологічних препаратів для іммобілізації диких тварин	2
5	Технічні засоби іммобілізації	2
Разом		10

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Розділ 1. Сучасні технології іммобілізації, транспортування та тимчасової перетримки диких тварин		
1	Основні методи організації відловлювання диких тварин	10
2	Безпечні способи відловлювання та фізичної (механічної) фіксації диких тварин різних видів	10
3	Сучасні технології утримання диких тварин, їх тимчасової перетримки в умовах неволі та транспортування різними видами транспорту	10
Розділ 2. Загальні уявлення щодо застосування фармакологічних препаратів для іммобілізації диких тварин в умовах мисливських господарств		
4	Використання фармакологічних препаратів для іммобілізації диких тварин	15
5	Технічні засоби іммобілізації	15
Разом		60

8. Види контролю і система накопичення балів

Визначення рівня знань, умінь і навичок засвоєних студентом з навчальної дисципліни здійснюється у формі поточної та підсумкової атестації.

Розподіл балів, які отримують студенти за системою накопичення

№ п/п	Види контрольного заходу / кількість контрольних заходів / кількість балів	Кількість контрольних заходів	Кількість балів за 1 захід	Усього балів	
1	Поточна атестація	Підготовка та виконання завдань під час лабораторної роботи	8	3	24
2		Контрольне тестування за результатами вивчення матеріалу <i>Розділ 1</i> (проводиться по завершенню вивчення Теми 3 в електронному (тестування) вигляді)	1	0-18	18
3		Контрольне тестування за результатами вивчення матеріалу <i>Розділ 2</i> (проводиться по завершенню вивчення Теми 5 в електронному (тестування) вигляді)	1	0-18	18
4	Підсумковий контроль залік	Контрольне тестування за вивченим матеріалом курсу (проводиться по завершенню вивчення курсу в електронному (тестування) вигляді)	1	40	40
Усього			11		100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74(задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FХ	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

Поточна атестація – орієнтована на визначення рівня оперативного засвоєння студентами теоретичного матеріалу та набуття практичних навичок. Виконання студентом завдань поточної атестації є обов'язковим етапом вивчення дисципліни.

Формами поточної атестації є: складання студентами тестів із певної теми; усне опитування під час проведення лабораторних занять, перевірка і захист практичних завдань, контрольне тестування з кожної атестації.

Поточна атестація здійснюється в процесі вивчення дисципліни на лабораторних заняттях і проводиться у терміни, які визначаються календарним планом.

Терміни заходів поточної атестації:

1. складання тестів із певної теми – впродовж тижня напередодні лабораторного заняття;
2. перевірка і захист практичних завдань – впродовж тижня після лабораторного заняття;
3. контрольне тестування з кожної атестації – впродовж тижня певної атестації.

Результат виконання і захисту практичних завдань оцінюється окремо за такою шкалою:

- 3 бали – усі завдання певної роботи виконані повністю без помилок; студент демонструє всебічне системне і глибоке знання програмного матеріалу; засвоєння ним основної й додаткової літератури; чітке володіння понятійним апаратом, методів і методик передбачених програмою дисципліни та вміння використовувати їх для вирішення типових й нестандартних практичних ситуацій; виявляє творчі здібності у розумінні, викладі та використанні навчального матеріалу;
- 2 балів – завдання певної роботи виконані без суттєвих помилок, студент демонструє знання основного програмного матеріалу, засвоєння інформації у межах лекційного курсу; володіння необхідними методами і методиками передбаченими програмою та вміння використовувати їх для вирішення типових практичних ситуацій, припускаючись окремих незначних помилок;
- 1 бал – до 30 % завдань певної роботи виконані частково або неправильно; студент демонструє значні прогалини у знаннях основного та обізнаний із деякими поняттями програмного матеріалу, методи та методики передбачені програмою дисципліни використовуються неправильно.
- 0 балів – понад 30 % завдань певної роботи виконані частково або неправильно; студент обізнаний із деякими поняттями програмного матеріалу, методи та методики передбачені програмою дисципліни використовуються неправильно; виконання роботи не зараховується і повертається студенту на доопрацювання.

Складання тестів (0-18 балів, оцінювання автоматичне у системі moodle)

Тест із кожної теми та контрольної роботи складається з завдань двох видів.

Завдання першого виду (вибір із множини) передбачають одну або декілька правильних відповідей.

За правильне виконання завдання студент отримує 1 бал. Якщо студент: а) позначив неправильний(і) варіант(и) відповіді(ей); б) позначив два або більше варіантів відповіді, навіть якщо поміж них є правильний; в) позначив тільки один варіант відповіді, навіть якщо він є правильним; г) позначив більше одного варіанту відповіді, серед яких є правильні і неправильні варіанти відповідей, д) не позначив жодного варіанта відповіді взагалі, завдання вважатиметься виконаним не правильно, студент отримає 0 балів.

Завдання другого виду (встановлення відповідності) передбачають встановлення відповідності. За правильне виконання завдання студент отримує 1 бал, якщо студент позначив 2-3 відповідності правильно, він отримує 0,5 бала. У випадку позначення менше 2-х відповідностей завдання вважатиметься виконаним не правильно, студент отримає 0 балів.

Підсумкова атестація – це комплексне оцінювання якості засвоєння здобувачами вищої освіти теоретичного матеріалу навчальної дисципліни та сформованих практичних навичок, визначається як сума балів на підставі результатів усіх контрольних заходів, що передбачені навчальним планом за весь термін викладання дисципліни.

Формами підсумкової атестації є контрольне тестування та складання заліку.

Терміни заходів підсумкової атестації: контрольне тестування проводиться впродовж тижня другої атестації; складання заліку відповідно до графіка.

Складання тестів (40 балів, оцінювання автоматичне у системі moodle)

Тест підсумкової атестації складається з завдань трьох видів.

Завдання першого виду (вибір із множини) передбачають одну або декілька правильних відповідей.

За правильне виконання завдання студент отримує 1 бал. Якщо студент: а) позначив неправильний(і) варіант(и) відповіді(ей); б) позначив два або більше варіантів відповіді, навіть якщо поміж них є правильний; в) позначив тільки один варіант відповіді, навіть якщо він є правильним; г) позначив більше одного варіанту відповіді, серед яких є правильні і неправильні варіанти відповідей, д) не позначив жодного варіанта відповіді взагалі, завдання вважатиметься виконаним не правильно, студент отримає 0 балів.

Завдання другого виду – це встановлення відповідності. За правильне виконання завдання студент отримує 1 бал, як що студент позначив 2-3 відповідності правильно він отримує 0,5 бала. У випадку позначення менше 2-х відповідностей завдання вважатиметься виконаним не правильно, студент отримає 0 балів.

Завдання третього виду (коротка відповідь) передбачають надання студентом точної короткої відповіді, або доповнення змісту завдання (доповнення повинно бути стислим 1-3 слова). За правильне виконання завдання студент отримує 1 бал.

9. Рекомендована література

Основна:

1. Козлов В.М. Оптимизация использования охотничьих ресурсов / В.М. Козлов. – Киров, 2000. – 156 с.
2. Мармазинская Н.В. Методическое руководство для работ по воспроизводству и расселению бухарского оленя в местах естественного обитания / Н.В. Мармазинская. – М. : Скорость цвета, 2012. – 88 с.
3. Мартынов Е.Н. Охотничье дело. Охотоведение и охотничье хозяйство: Учебное пособие / Е.Н. Мартынов, В.В. Масайтис, А.В. Гороховников. – СПб. : Лань, 2011. – 448 с.
4. Харченко М.М. Охотоведение / М.М. Харченко. – М. : Московский государственный университет леса, 2002. – 372 с.
5. Хоєцький П.Б. Практикум з мисливствознавства / П.Б. Хоєцький. – Львів : Сполом, 2007. – 64 с.
6. Хоєцький П.Б. Мисливствознавство / П.Б. Хоєцький. – Львів : Сполом, 2006. – 112 с.

Додаткова:

1. Зимаков Ю.А. Миорелаксанты. Проблемы практического использования их в ветеринарии / Ю.А. Зимаков, В.В. Громаков, И.Г. Хайрутдинов // Ветеринарный врач, 2002. – №1 (9). – С. 23-26
2. Мануш П.С. Рекомендации по отлову, передержке и транспортировке кабана и пятнистого оленя / П.С. Мануш. – М. : Ирида, 2000. – 20 с.
3. Харченко М.М. Охотоведение. – М. : Московский государственный университет леса, 2002. – 372 с.
4. Клюшев А.Г. Охотничье хозяйство: учебник. – Иркутск : Иркутский дом печати, 2003. – 512 с.
5. Жданов С.И. Оценка охотничье-ресурсного потенциала для целей оптимизации охотхозяйственной деятельности: на примере Оренбургской области : дис. на соискание ученой степени кандидата биологических наук, специальность 03.00.32 Биологические ресурсы / С.И. Жданов. – Оренбург, 2004. – 171 с.
6. Основы лесного хозяйства: учебное пособие / Н.В. Андреев. – Йошкар-Ола : Марийский государственный технический университет, 2009. – 164 с.
7. Тюрнин Б.Н. Техника охоты: учеб. Пособие для студентов спец. 250201 «Лесное хозяйство» всех форм обучения / Б.Н. Тюрнин. – Сыктывкар, 2007. – 84 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.nbu.gov.ua/> – Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського
2. <http://e-heritage.ru/> – Електронна бібліотека
3. <http://www.nbu.gov.ua/eb/ep.html> – Електронний фонд наукових публікацій
4. <http://elibrary.ru> – Наукова електронна бібліотека

5. <http://www.ecoline.ru/books/> – Електронна екологічна бібліотека
6. <http://eco.com.ua/> – Промислова екологія
7. <http://dobratxt.ru> – Объекты живой природы
8. <http://www.zatrofeem.ru> – За трофеем
9. <http://ioxotnik.ru/index.php> – Я охотник.
10. <http://ohotaru.ru/> – Любительская охота.
11. <http://www.hunter.ru/hunting.php> – Охота.
12. <http://www.uahunter.com.ua/forum/podgotovka-biotehnii-t7226.html> – Украинский сервер охотника – Охотничий форум
13. <http://www.hunters.com.ua/blog/pomogaya-prirode/> – Украинский портал охотника
14. <http://rybalka.zooclub.ru/index.php/> – Рыбакам и охотникам
15. <http://huntertrip.com/ru/> – Бюро путешествий
16. <http://hunts.in.ua/index.html> – Охота и природа
17. <http://www.hunter.ru/> – Все об охоте
18. <http://ilovehunting.ru/> – Я люблю охоту
19. <http://www.zoores.ru/> – Промысловые животные
20. <http://predatory.ru/> – Справочник по хищным и копытным животным

Погоджено _____

навчальний відділ

« _____ »

